Ministerstwo
Pracy i Opieki Społecznej
Dział Rekonstrukcji Socjalnej.

Londyn, dn. 15 marca 1943.

Dla użytku służbowego.

BIULETYN INFORMACYJNY NR.2.

TREŚC:

I. OPIEKA SPOŁECZNA W POLSCE POWOJENNEJ.

1.

Ustawodawstwo przedwojenne, a rekonstrukcja aparatu opieki społecznej.

U samego wstępu prac przygotowawczych nad przyszłą rekonstrukcją aparatu opieki społecznej w Polsce nasunęło się pytanie: czy aparat ten oprzeć na dawnych przepisach i doświadczeniach, czy też oprzeć go od zaraz na zrębach nowej i lepszej struktury? W tak postawionem pytaniu wykluczono zgóry trzecią ewentualność: oparcie się na przepisach wprowadzonych na ziemiach polskich przez zaborcę, gdyż możliwość taka była by nie do pomyślenia, przedewszystkiem ze względów natury zasadniczej.-

W dziedzinie opieki społecznej należałoby w zasadzie wprowadzić szereg daleko sięgających reform, takich, które nie niszcząc wielu bezsprzecznych osiągnięć na pewnych odcinkach, pozwoliłyby na innych odcinkach zapewnić większą sprawność, lepszą wydajność, szerszy zasięg i nowsze metody. Chodzi tylko o to czy reformy te należy wprowadzić od zaraz, już w chwili likwidacji okupacji, czyteż należy je odroczyć na później, do czasu skrzepnięcia się zrekonstruowanego aparatu państwowego i opanowania przezeń najważniejszych dziedzin życia publicznego.-

Rozpatrując to zagadnienie w Dziale Rekonstrukcji Socjalnej M.P.i O.S., wzięto pod uwagę, że po likwidacji okupacji w Polsce liczyć się trzeba będzie z okresem utrudniającym w znacznym stopniu stabilizację stosunków. Będzie on wynikiem ogólnej nędzy, dezorganizacji, może walk, które trzeba będzie jeszcze stoczyć z najeźdźcą na poszczególnych terenach Kraju, a może także i świadomych prób wzniecenia niepokojów przez czynniki wrogie państwowości polskiej. Ta przejściowa, lecz jednak pełna niebezpieczeństw atmosfera rozprzężenia nakazuje powstrzymać się od wprowadzania reform w czasie, w którym wszelkie eksperymentowanie nieodzownie powiększy chaos i tem samem utrudni powrót do normalnych stosunków. Najważniejszem wszakże zadaniem po ustaniu okupacji nieprzyjacielskiej będzie nie z miejsca naprawiać dawny ustrój administracyjny, lecz zaspokoić najbardziej naglące potrzeby społeczne, a tem samem zapewnić państwowości szybkie wyjście z niebezpiecznego okresu przejściowego.

Niepodobna więc w takim czasie wprowadzać nowe zręby organizacyjne opieki społecznej,a że - jak już wspomniano - niepodobna też opierać się na ustroju okupacyjnym,przeto - gdzie tylko będzie to wykonalne - trzeba będzie sięgnąć do dawnych form,które żyją w pamięci ludności,a z których wad i zalet zdajemy sobie sprawę. Tego rodzaju metoda pozwoli też uniknąć narzucania reform zasadniczych dekretami, opracowanymi w warunkach oderwanych od obecnych warunków życia Kraju. Nie oznacza to oczywiście,że nie powinno się przygotowywać w miarę możności projektów takich reform,te jednak powinny być przeznaczone nie do wprowadzenia w życie zaraz po ustaniu okupacji,lecz do przedstawienia w czasie późniejszym ciałom prawodawczym do aprobaty.-

Wychodząc z tych założeń,przyjęto w pracach Działu Rekonstrukcji Socjalnej M.P.i O.S. jako zasadę powrót do organizacji i do doświadczeń przedwojennej opieki społecznej w Polsce.-

Odstępstwa od form przedwojennych przyjęto tylko dla wypadków, w których tu i owdzie życie samo narzuci pewne konieczności odchyleń i zmian; konieczności te wynikać będą przedewszystkiem z o wiele większego zakresu bolączek i potrzeb społecznych uwielokrotnionych przez ogrom nieszczęść i klęsk,jakie ludności polskiej przynoszą lata wojny i okupacji.Odstępstwa te ograniczane jednak będą do najniezbędniejszego minimum.-

2.

Przysposobienie zagranicą pracownic opieki społecznej do akcji w Polsce.

Równolegle z opracowaniem wytycznych polityki powojennej Rządu w dziedzinie opieki społecznej,Dział Rekonstrukcji Socjalnej M.P.i O.S. przystąpił do przygotowania już teraz kadr osób,które przebywają obecnie zagranicą i które będą mogły być użyte w akcji społeczno-opiekuńczej w Polsce zaraz po ustaniu działań wojennych. Prace te prowadzone są obecnie na dwóch płaszczyznach:

1) Przez kontaktowanie i nastawianie planów pomocy,opracowywanych w łonie szeregu organizacyj społecznych zagranicznych,takich jak brytyjskie harcerstwo żeńskie,organizacja kwakierska,Y.W.C.A., itd.; pracom w tych dziedzinach będą poświęcone osobne sprawozdania na łamach "Biuletynu Informacyjnego".-

2) Przez inicjowanie,organizowanie we własnym zakresie lub współpracę z organizacjami społecznymi w organizowaniu kursów specjalnych i praktyk,mających na celu zapoznanie przebywających na uchodźctwie Polek z najlepszymi metodami opieki społecznej i przysposobienie ich do zadań tej opieki czekających je w Polsce.-

Pierwszym fragmentem ostatnio wymienionej akcji było porozumienie Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej z British Council w sprawie kursu opieki społecznej,zorganizowanego w W.Brytanji dla obywatelek tych państw sprzymierzonych,które pozostają jeszcze pod okupacją nieprzyjacielską.Całkowita organizacja i kierownictwo kursu pozostają w rękach British Council; Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej zapewniło możliwie najlepszy dobór polskiej grupy kursu,na który przyjmowano kandydatki po bardzo starannem zbadaniu ich kwalifikacyj.

W kursie biorą udział 22 obywatelki polskie, z których 21 korzysta ze stypendjów Min.Pracy i Opieki Społecznej,zapewniających im pokrycie pełnych kosztów utrzymania przez czas trwania kursu oraz połowy opłat kursowych (drugą połowę kosztów opłat pokrył British Council).-

Kurs trwać będzie przez 16 tygodni,od 1 marca do 18 czerwca 43r. Program kursu przewiduje wykłady,seminarja dyskusyjne,wycieczki instrukcyjne i pokazy,mające miejsce w Londynie,w ciągu 6 tygodni na początku kursu i dalszych 6 tygodni pod koniec kursu;ponadto, wśrodku kursu,w ciągu 4 tygodni,zajęcia praktyczne w zakładach mieszczących się w rozmaitych miejscowościach angielskich.-

Teoretyczna część kursu obejmuje wykłady z następujących dziedzin:

Zagadnienia zdrowia publicznego. Tyfus, malarja, gruźlica, problemy dezynfekcji, ubrania, żywienia i dożywiania, problemy sanitarne, higjena.-

Zagadnienia higjeny psychicznej. Psychologja dziecka normalnego, psychologja zespołu, prawdopodobne skutki mentalne ustroju nazistowskiego, bezdomności, niedożywiania.-

Służba społeczna. Zapoznanie się ze służbą społeczną w skali międzynarodowej, podstawy akcji opieki społecznej, służba społeczna w wypadkach nagłych, odszukiwanie zaginionych, ośrodki informacyjne, domy dla dzieci i przytułki dla starców.-

Zagadnienia ruchów migracyjnych ludności.-

Ogólna organizacja opieki społecznej.-

Księgowość i administracja organizacyjna.-

Ponadto, w ramach kursu, słuchaczki polskie będą korzystały z wykładów specjalnych poświęconych zagadnieniom polskim, przygotowanych przez Dział Rekonstrukcji Socjalnej Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej.-

Praktyczna część kursu obejmuje wycieczki i pokazy z nast.dziedzin:

Budowa kuchni prowizorycznych, środki odkażające, stacje oczyszczające, ośrodki informacyjne, składy odzieży, pomieszczenia dla bezdomnych, ośrodki opieki nad dzieckiem, pogotowia opiekuńcze dla dzieci, szpitale, schroniska, świetlice, kantyny.-

Słuchaczki spędzają bądź jeden miesiąc w jednym zakładzie przy zajęciu praktycznem jednego rodzaju, bądź w dwóch zakładach po dwa tygodnie w każdym. Zajęcia te obejmują ogólną działalność pomocy w okręgach zbombardowanych, pracę społeczną nad jednostką lub rodziną, kierownictwo kantyn, domy dla dzieci trudnych do prowadzenia oraz obozowiska.-

Oprócz powyższego kursu pełnego prowadzi się równolegle wieczorowy kurs skrócony, składający się tylko z wykładów teoretycznych z zakresu zdrowia publicznego, higjeny umysłowej oraz ogólnej organizacji opieki społecznej; kurs ten trwa 12 tygodni, w dwóch serjach przedzielonych przerwą 4-tygodniową. Biorą w nim udział cztery słuchaczki polskie.-

II. RUCHY MIGRACYJNE LUDNOSCI.

Przewidywane rozmiary powojennych ruchów repatriacyjnych.

A) Na całym kontynencie europejskim.

Poniższe zestawienie przesiedleń ludności dokonanych w wyniku wojny i okupacji zostało sporządzone w końcu lutego r.b. przez Biuro Międzysojuszniczego Komitetu Zapotrzebowania Powojennego, dla zobrazowania rozmiarów ruchów repatriacyjnych jakie rozpoczną się z chwilą zakończenia działań wojennych.x) Z zestawienia tego wynika, że w ruchu tym weźmie udział nie mniej niż 20.000.000 osób, z czego około połowa przypadnie na Polskę.-

Zestawienie to zostało sporządzone na zasadzie obliczeń przedstawionych przez Rządy państw pozostających pod okupacją; jeżeli chodzi

---

x) Odnośnie prac Komitetu w tej dziedzinie - patrz Rozdział III, ust.2 niniejszego N-ru "Biuletynu Informacyjnego", (str.9)

o cyfry dotyczące państw nieprzyjacielskich oraz Danji i państw bałtyckich, Biuro Komitetu otrzymało je od organizacji społecznych, z którymi pozostaje w kontakcie.-

Szereg pozycyj i cyfr tego zestawienia wzbudza daleko idące wątpliwości i zastrzeżenia lub kryje w sobie braki i niejasności, które wymagają wyświetlenia. Niemniej zestawienie to, pierwsze tego rodzaju, pozwala choć na bardzo ogólne zorjentowanie się w rozmiarach wspomnianych wyżej ruchów ludności i dlatego zostaje ono tutaj ogłoszone. Istotne zmiany i uzupełnienia będą podawane w następnych numerach "Biuletynu Informacyjnego".-

PANSTWO POCHODZENIA: PANSTWO POBYTU:

Państwa Bałtyckie, razem 255.000

15.000 robotników..............................Niemcy
112.000 deportowanych..........................Polska
128.000 osadników narodowości niemieckiej.....Niemcy, Polska

Belgja i Luksemburg, razem 767.520

358.500 robotników......... w tem: 274.000...Niemcy
31.000...Polska
3.500...Rosja
50.000...Francja, Norwegja
? ...Czechosłowacja
70.000 jeńców wojennych........................Niemcy
6.000 jeńców cywilnych........................ "
74.000 deportowanych...... w tem: 70.000... "
4.000...Polska
1.970 uchodźców.......... w tem: 1.000...Rosja
50...Hiszpanja
20...inne kr.europ.
200...Sr.i Dal.Wschód
700...Ameryka
247.050 wysiedleńców...... w tem: 170.000...Niemcy
51.000...Polska
8.000...Francja
2.050...Hiszp., Portug.
15.000...W.Brytanja
300...Sr.i Dal.Wschód
700...Ameryka
10.000 - 15.000 dzieci robotniczych..........Niemcy, Polska

Bułgarja, razem ?

? osiedleńców narodowości niemieckiej..Jugosławja
(z pośród 150.000 osób wysłanych
do Jugosławji z Niemiec, Włoch,
Węgier, Bułgarji)
? osadników..............................Grecja

Czechosłowacja, razem 1.275.750

1.100 jeńców cywilnych....w tem: 50...Hiszpanja
850...inne kr.europ.
200...Sr.i Dal.Wschód
519.000 wysiedlonych........w tem: 300.000...Niemcy
50.000...Polska
30.000...Jugosławja
1.500...Bułgarja
50.000...Węgry
85.500...inne kr.europ.
2.000...Sr.i Dal.Wschód
156.100 deportowanych (żydów)w tem: 150.000...Polska
6.100...Ameryka
54.550 uchodźców........... w tem: 5.000...Francja
200...Hiszpanja
21.350...inne kr.europ.
13.700...Sr.i Dal.Wschód
14.300...Ameryka

(Czechosłowacja, ciąg dalszy)

545.000 robotników............ w tem: 481.000...Niemcy
20.000...Francja
25.000...Węgry
19.000...inne kr.europ.

Danja, razem 42 .000

42.000 robotników.............................Niemcy

Francja, razem 3.302.000

225.000 robotników............................Niemcy
1.286.000 jeńców wojennych.......................... "
?.000 jeńców cywilnych........................... "
1.100.000 ewakuowanych w obrębie własnego kraju.
650.000 wysiedleńców...........w tem: 250.000... "
400.000...Niemcy, Polska
41.000 deportowanych żydów...................Niemcy, Polska, Rosja.

Niemcy, razem 1.703.000

1.700.000 osadników............ w tem: 1000.000...Polska
400.000...Francja
? ...Jugosławja (patrz analog. poz.przy Bułgarji)
300.000...Czechosłowacja
3.000 jeńców.......................................Norwegja

Grecja, razem 146.805

12.000 robotników.............................Niemcy
2.000 jeńców wojennych......................... ?
100.000 uchodźców............................w obrębie własnego kraju
32.805 uchodźców w tem: 12.805...Sr.i Dal.Wschód
20.000... ?
? wysiedleńców................................... ?

Węgry, razem 35.000

35.000 robotników.............................Niemcy
? osadników narodowości niemieckiej.......Jugosławja (patrz analog. poz.przy Bułgarji)

Włochy, razem 575.000

300.000 robotników.............................Niemcy
185.000 osadników narodowości niemieckiej....... "
? " " " ....Jugosławja (patrz analog. poz.przy Bułgarji)
90.000 osadników narodowości włoskiej..........Francja

Holandja, razem 1.557.000

337.000 robotników........... w tem: 300.000...Niemcy
37.000...Francja
2.500 jeńców wojennych.........................Niemcy
30.500 osadników...............w tem: 30.000...Polska
500...Rosja
6.000 uchodźców...............w tem: 3.000...Francja
100...Hiszpanja
900...inne kr.europ.
2.000...Sr.i Dal.Wschód
180.000 deportowanych Żydów (według zapowiedzi na czerwiec 1943r.)........................... ?
1.000 jeńców cywilnych, zakładników............w obr.wł.kraju
1.000.000 ewakuowanych.............................. ?

Polska, razem 9.421.240

Zestawienie szczegółowe - patrz rozdział następny.

Rumunja, razem 433.700

20.000	jeńców wojennych	Rosja
45.000	robotników	Niemcy
155.000	uchodźców	w obrębie własnego kraju
213.700	osadników narodowości niemieckiej	Polska,Rosja

Jugosławja, razem 657.417

139.717	jeńców wojennych......w tem:	133.207	Niemcy
		6.510	Włochy
95.000	jeńców cywilnych......w tem:	1.000	Niemcy
		4.000	Bułgarja,Węgry
		40.000	Włochy
		50.000	w obrębie własnego kraju
131.700	ekspatriowanych		różne kraje
1.000	uchodźców		różne kraje
90.000	wysiedleńców......w tem:	85.000	Niemcy
		5.000	Bułgarja,Albanja
200.000	robotników		Niemcy

OGÓŁEM: około 20.000.000 osób przesiedlonych na tereny państw następujących:

do Niemiec	6.687.707
Polski	1.428.000
Rosji	917.000
do Niemiec,Polski lub Rosji(brak wyszczególnienia)	792.700
do Francji	634.000
Jugosławji	30.500
Bułgarji i Węgier	94.550
Hiszpanji	3.450
do innych państw europ.	533.360
na Srodk.i Dal.Wschód	79.185
do Ameryki	27.280
do państw niewyszczególnionych	1.333.700
w obrębie własnych krajów	7.606.000

B) Na obszarze Polski.

Dane dotyczące Polski zostały zestawione dla Międzysojuszniczego Komitetu Zapotrzebowania Powojennego przez Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej,w porozumieniu z innymi zainteresowanymi resortami,na zasadzie bardzo niedokładnych,fragmentarycznych,w znacznej mierze niepewnych materjałów informacyjnych. Są więc one - co należy podkreślić z całą stanowczością - dalekie od dokładności i mogą dać tylko bardzo ogólne pojęcie o porządku wielkości poszczególnych kategoryj ruchów.-

Dział Rekonstrukcji Socjalnej M.P.i O.S.prowadzi obecnie prace nad ustaleniem szacunków bardziej dokładnych i bardziej pewnych; z uwagi na ilość i jakość posiadanych materjałów informacyjnych niepodobna jeszcze zapowiedzieć,kiedy prace te doprowadzą do wyników nadających się do ogłoszenia.-

W zestawieniu poniższem za punkt wyjścia przyjęto połowę roku 1942. Zestawienie to nie uwzględnia:

a) ubytku wywołanego śmiertelnością osób objętych ruchami ludności, zwłaszcza w wyniku prześladowań i mordów ze strony najeźdźcy;

b) ruchów wśród mniejszości niemieckiej w Polsce;

c) ruchów wysiedleńczych i uchodźczych wśród emigracji polskiej osiadłej zagranicą od lat przedwojennych.

Poszczególne liczby zestawienia zaokrąglono, wskutek czego cyfry ogólne nie zawsze zgadzają się z sumą cyfr, które obejmują.-

Z zestawienia wynika, że powojenne ruchy ludności na ziemiach Polski (nie licząc odpływu mniejszości niemieckiej i wynikających z niego ruchów wśród ludności polskiej) obejmą około 11.700.000 osób. Cyfra ta jest wyższa od podanej wyżej, pod A), w zestawieniu ogólnem, dla Polski, cyfry około 9.400.000 osób, gdyż obejmuje ona także obywateli obcych, którzy w wyniku wojny znaleźli się w Polsce i podlegać będą repatrjacji.-

1) OBYWATELE POLSCY, KTORZY W WYNIKU WOJNY ZNALEZLI SIE ZAGRANICA: ogółem około 3.500.000 osób, w tem:

400.000 x)	jeńców wojennych.......w Niemczech	
90.450	jeńców cywilnych:	
	50.000........w Niemczech	
	40.000........w Rosji	
	450........w Hiszpanji	
850.000 xx)	wysiedleńców...........w Rosji	
2.000.000	robotników.............w Niemczech	
130.000	uchodźców przebywających w krajach następ.:	
	1.W.Brytanja................	5.000
	2.Francja(łącznie z Afr.Płn.)	25.000
	3.Hiszpanja.................	550
	4.Szwajcarja xxx)............	2.000
	5.Portugalja................	100
	6.Szwecja...................	130
	7.Turcja....................	60
	8.Węgry.....................	9.000
	9.Rumunja...................	30.000
	10.Bułgarja.................	50
	11.Jugosławja...............	500
	12.Włochy...................	3.000
	13.Afryka:Uganda,Tanganjika, Kenja...................	9.000
	14.Palestyna................	6.800
	15.Persja...................	30.000
	16.Indje....................	1.170
	17.Szanghai.................	950
	18.Kanada...................	1.000
	19.Stany Zjednoczone........	11.500
	20.Brazylja.................	1.800
	21.Ameryka Płd.(prócz Brazyl.)	1.500
	22.Jamajka..................	180

2) OBCY OBYWATELE W POLSCE: ogółem około 2.300.000 osób, w tem:

500.000	jeńców wojennych z armij sprzymierzonych
1.000.000	osadników niemieckich
800.000	Żydów deportowanych z innych krajów
30.000	osadników holenderskich

---

x) Cyfra ta, wyższa od oficjalnej cyfry Międzynarodowego Czerw.Krzyża, obejmuje także jeńców przebywających poza obozami, a zatrudnionych w przemyśle lub rolnictwie;-

xx) Z tego 100.000 w wojskowych przymusowych batalionach roboczych;-

xxx) Cyfra ta nie obejmuje internowanych żołnierzy.-

3) OBYWATELE POLSCY PRZESIEDLENI W OBREBIE POLSKI:
ogółem 5.900.000 osób, w tem:

100.000 jeńców cywilnych
800.000 uchodźców wojennych
5.000.000 wysiedleńców: 3.000.000 Polaków
2.000.000 Żydów

O G O Ł E M : około 11.700.000 osób.

W tem prawdopodobna, teoretycznie przyjęta liczba:
mężczyzn: około 4.800.000
kobiet: " 3.800.000
dzieci niżej
16 lat: " 3.100.000

III. SPRAWY MIEDZYNARODOWE.

1.

Organizacja prac rekonstrukcyjnych Rządów Sprzymierzonych na emigracji.-

Dane poniższe stanowią uzupełnienie informacyj podanych w "Biuletynie Informacyjnym", Nr.1 (pkt.2.)

BELGJA.

Komisja dla Badania Zagadnień Powojennych kontynuuje swe prace na szeregu odcinków zarówno poprzez istniejących 8 "Comités d'Application" jak i w łonie poszczególnych Sekcyj. Z pośród ostatnich na uwagę zasługują prace Sekcji Spraw Społecznych poświęcone różnym zagadnieniom opieki społecznej, ubezpieczeń społecznych, zdrowia publicznego, budżetów rodzinnych i uproszczenia ustawodawstwa socjalnego.-

HOLANDJA.

Komitet międzyministerjalny dla spraw rekonstrukcji, składający się z urzędników wydelegowanych przez poszczególne resorty, uległ likwidacji, gdyż działalność jego nie dała spodziewanych wyników. Utrzymano natomiast Komitet Ministrów dla tychże spraw, mający - jak o tem wspomniano w "Biuletynie Informacyjnym" Nr.1.- charakter niejako koordynujący.-
Poszczególne zagadnienia socjalne okresu powojennego prowadzone są w Ministerstwie Spraw Społecznych, składającem się z dwu sekcyj: socjalnej i zdrowia; obie prowadzą także bieżące sprawy opieki nad uchodźcami i nad marynarzami holenderskimi zagranicą. Planowanie powojenne nie jest zaawansowane; dotyczy ono przedewszystkiem zagadnień repatriacyjnych, dla których przygotowuje się organizację stacyj dla repatriantów na pograniczu belgijskiem i niemieckiem.-
Zagadnienia gospodarcze okresu powojennego skoncentrowane są w osobnej sekcji Ministerstwa Spraw Gospodarczych.-

FRANCJA WALCZACA.

Informacje zawarte w "Biuletynie Informacyjnym" Nr.1. w sprawie organizacji i działalności w obrębie francuskiego Komitetu Narodowego czterech Komisyj Studjów Powojennych, uzupełnić należy, stwierdzając, że dekret generała de Gaulle z dnia 2.XII.1941r., który te Komisje powołał do życia, wytyczył im jako cel "favoriser la naissance et le développement d'une France plus forte qui reprendra dans le monde la place dont elle est digne". Do Komisyj mogą być wyznaczeni zarówno urzędnicy cywilni, jak i osoby wojskowe, jak wreszcie osobistości z poza świata urzędniczego i wojskowego; w każdej Komisji powinien zasiadać conajmniej jeden przedstawiciel resortowego Komisarjatu Komitetu Narodowego.-
W dniu 17.XII.1942r. został wydany regulamin wewnętrzny tych Komisyj. Przewiduje on, m.in., osobny Komitet Koordynacyjny, powołany do

uzgadniania i harmonizowania prac wszystkich Komisyj. W skład jego wchodzą wszyscy przewodniczący podkomisyj (sections).Przewodniczy mu przewodniczący Komisji Gospodarczej,Finansowej i Społecznej,dyr. Alphand. Komitet Koordynacyjny obowiązany jest zbierać się najmniej co 15 dni.-

Zamierzone jest utworzenie w przyszłości dalszych Komisyj,w szczególności Komisji dla spraw kolonjalnych oraz Komisji dla spraw repatriacyj jeńców.Do czasu ich powstania prace w tych dziedzinach wykonywane są prowizorycznie przez dorywczo powołane "grupy studjów".-

Naogół prace w zakresie rekonstrukcji powojennej postępują powoli;natrafiają one na duże trudności przy uzgodnianiu kierunków i założeń.-

Niezależnie od prac przygotowawczych prowadzonych w Komisjach, planowaniem socjalnem zajmuje się również niedawno powołana komórka urzędnicza,a mianowicie "Service d'Etudes Sociales",istniejąca w łonie Departamentu Pracy.Dotychczasowe studja tego działu obracają się głównie około zagadnień ochrony pracy i organizacyj syndykalnych po wojnie.-

Wreszcie Dział Informacji i Dokumentacji (Etudes,Documentations, Liaison) Komitetu Narodowego wydaje dwutygodniowy biuletyn informacyjny poświęcony specjalnie zagadnieniom powojennym.Biuletyn ten podaje głosy prasy codziennej i periodycznej krajów anglo-saskich, poświęcone tym zagadnieniom w dziedzinie politycznej,gospodarczej i socjalnej,z szczególnem uwzględnieniem zagadnień współpracy międzynarodowej.-

NORWEGJA.

Prowadzone poza Ministerstwem Zaopatrzenia i Rekonstrukcyj prace przygotowawcze w dziedzinie socjalnej koncentrują się w Ministerstwie Opieki Społecznej,którego organizacja jest podobna do organizacji tegoż resortu w Rządzie Holenderskim.Ministerstwo składa się z dwóch sekcyj:Ogólnej i Zdrowia,które zajmują się przedewszystkiem zagadnieniami opieki nad uchodźcami norweskimi (głównie w Szwecji) oraz marynarzami.Zagadnienia repatriacyjne nie są szerzej u Norwegów rozpracowywane,gdyż - poza pewnymi migracjami wewnętrznymi - Norwegowie nie przewidują dużych ruchów powrotnych;pozostaje to w związku z niedużą liczbą robotników norweskich w Niemczech i faktem zwolnienia przez Niemców wszystkich jeńców norweskich.-

GRECJA.

Poza pracami przyszłościowymi,skoncentrowanymi w Ministerstwie Skarbu,planowaniem Opieki Społecznej na okres powojenny zajmuje się Ministerstwo Opieki Społecznej,mające swą czasową siedzibę w Kairze. Zagadnieniami rekonstrukcji socjalnej w skali międzynarodowej zajmuje się Ministerstwo Pracy (zagadnienia pracy i zagadnienia opieki społecznej są bowiem skoncentrowane w dwóch odrębnych ministerstwach), mieszczące się w Londynie;sprawami tymi kieruje dyrektor generalny tegoż ministerstwa,Dr.J.Zarras.-

2.

Zagadnienia migracji ludności w Komitecie Leith-Ross'a.-

Na odbytem w dn.20.X.1942r. posiedzeniu,pozostającego pod przewodnictwem Sir Frederick'a Leith-Ross'a Międzyaljanckiego Komitetu Zaopatrzenia Powojennego, Delegacja Polska zgłosiła wniosek powołania do życia osobnego komitetu technicznego dla spraw powojennych migracyj ludności.Postanowiono wtedy,że w pierwszym etapie Biuro Komitetu dokona zestawień statystycznych dotyczących zagadnienia ruchów migracyjnych ludności,korzystając przy tem z pomocy przedstawicielstw,najbardziej tymi ruchami zainteresowanych,krajów.-

Dla wykonania tego zadania Biuro Komitetu zwołało,w czasie od 11.XI.1942 do 22.II.1943r.pięć posiedzeń,na których przedyskutowano obliczenia szacunkowo,przedstawione przez rzeczoznawców ze strony: Polski,Czechosłowacji,Francji,Belgji i Luksemburga,Holandji,Grecji i Jugosławji;Biuro Komitetu ze swej strony przedstawiło dane informacyjne uzyskane od Royal Institute of International Affairs.

Obliczenia szacunkowe poszczególnych państw zostały dokonane na zasadzie schematu opracowanego przez Biuro.-

Wynik tych prac został w streszczeniu uwidoczniony w rozdziale II niniejszego n-ru "Biuletynu Informacyjnego" (str.3).Przedstawiciele poszczególnych państw zobowiązali się do stałego uzupełniania zgłoszonych danych szacunkowych i do wymieniania pomiędzy sobą nowych informacyj w tej dziedzinie.-

W czasie wspomnianych posiedzeń rozważono także wstępnie pewne zagadnienia pomocy natychmiastowej,jaką okaże się osobom biorącyn udział w ruchach repatriacyjnych.Przewidziano,że pomoc ta polegać będzie przedewszystkiem na dostarczeniu żywności,opieki lekarskiej i możliwości transportowych.W związku z tem na posiedzenia zaproszono również przewodniczących technicznych komitetów doradczych dla spraw żywnościowych,pomocy lekarskiej oraz transportu lądowego;uchwalono także zwrócić się do tych komitetów o rozważenie i uczynienie przedmiotem raportów zagadnień specjalnych,mieszczących się w zakresie każdego z nich,a związanych z ruchami repatriacyjnymi.-

Wobec zakończenia w ten sposób prac zleconych przez Komitet w dn. 20.X.1942r.,Delegacja Polska,na ostatniem posiedzeniu rzeczoznawców, w dn.22.II.1943r.,ponowiła swój wniosek o powołanie do życia komitetu technicznego dla spraw migracyj ludności,proponując zarazem następujący jego zakres działania:

1. Ustalanie przewidywanych liczb,kategoryj i miejsc pobytu przyszłych repatriantów.-
2. Ustalanie kierunków i kolejności przewidzianych ruchów repatriacyjnych.-
3. Ustalanie,w ścisłem porozumieniu z poszczególnymi komitetami technicznymi i na zasadzie opracowanych przez nie norm zaopatrzenia, zapotrzebowań na żywność,odzież,środki pomocy lekarskiej i środki transportowe dla repatriantów.-
4. Ustalanie specjalnych zapotrzebowań związanych:
   a) z organizacją w krajach wyjazdu, centrów repatriacyjnych oraz, w krajach przeznaczenia,centrów opiekuńczych,pomyślanych przedewszystkiem dla zapewnienia repatriantom pomieszczenia i urządzeń sanitarnych,
   b) z opieką lekarską nad repatriantami w czasie aż do ich przybycia na miejsce przeznaczenia.-

5. Opracowanie wykonania całej akcji repatriacyjnej natychmiast gdy sytuacja na to pozwoli.-

Projekt delegacji polskiej ma być przedmiotem rozpatrzenia i uchwały komitetu koordynacyjnego w czasie najbliższym.-